

Delimitasiya prosesinin uğurlu həlli Cənubi Qafqazda sülhə töhfələr verəcək

Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsində qalib gəlməsi, Ermənistan ordusunu diz çökdürməsi, separatçıları məhv etməsi regionda əvvəlki vəziyyəti kökündən dəyişdi. Dünənə qədər mümkün olmayan müşkül məsələlərin həll yolları açıldı. Ölkəmiz həmişə regionda sülhün, əmin-amanlığın tərəfdarı olub.

Azərbaycan Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin və ölkələrarası əməkdaşlığın təmin olunması məqsədilə 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Ermənistana sülh sazişi imzalamağı, sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyasının aparılmasını təklif etdi. Amma təssüf ki, düşmən tərəfi ölkəmizin təşəbbüslerinə müsbət cavab vermedi. Revanşist fikirlərdən əl çəkməyən rəsmi İrəvan Fransadan və başqa ölkələrdən silah alaraq vaxtaşırı sərhəddə hərbi təxribatlar töretməyə, bölgədə vəziyyəti gərginləşdirməyə başlandı. Amma heç nəyə nail ola bilmədi. Çünkü qarşısında İkinci Qarabağ müharibəsindən qalib çıxmış Cənubi Qafqazda söz sahibi olan Azərbaycan dayanmışdı.

Prezident İlham Əliyev sərhədlərin delimitasiyası məsələsinə toxunaraq demişdir: "Mən yenə də deyirəm, biz müzakirələrə hazırlıq və delimita-

siya komissiyalarının - Azərbaycan-Ermənistan komissiyalarının işinə məsuliyyətlə yanaşıraq. Bütün xəritələri toplamışq. Bir daha demək istəyirəm ki, bütün xəritələr, o cümlədən XIX əsrə, XX əsrə, ondan əvvəlki dövrə aid olan xəritələr bizdədir və o xəritələr açıq-aydın göstərir, kim hansı torpaqda yerləşibdir. Ona görə delimitasiya aparılmadan bizi heç kim ittiham edə bilməz".

Ermənistanın 30 il ərzində sərhədləri çəkmək üçün vaxtı da, imkanı da var idi. Lakin bunu etmədi. Çünkü düşmən "böyük Ermənistan" xülyası ilə yaşayırdı. Məlumdur ki, delimitasiya asan məsələ deyil. Bu prosesdə müvafiq şərtlərlə mühəndis işləri görülməlidir. Mühəndis işləri görüləndə də hər iki tərəfin razılığı əsasında mövqelər müəyyən edilməlidir.

Vurğuladığımız kimi, dövlətimiz bir neçə il əvvəl delimitasiya işini birgə aparmağı təklif etsə də, ermənilər razılıq vermirdilər, boyun qaçırdılar. Ermənistanın müzakirələrdən yarınmasının isə müəyyən səbəbləri var idi. İntinalar daha çox eksklav ərazilərlə bağlı idi. Çünkü delimitasiya prosesi həyata keçirilərkən, Ermənistan bu əraziləri də Azərbaycana qaytarmalı idi. Onlar isə çox vacib coğrafi mövqədə yerləşən ərazilərdir. Məsələn, Naxçıvanın Kərki kəndi çox strateji mövqədə yerləşir. Həmin kəndin əra-

zisində yerləşən yüksəklik vasitəsilə Türkiyə sərhədinə qədər vizual nəzarət etmək mümkündür. Eləcə də Qazaxın Əskipara kəndinin ərazisi Ermənistandan Gürcüstana gedən yolları nəzarətdə saxlamaq imkanı verir. Bu na görə də Ermənistan müxtəlif bəhanələrlə delimitasiya prosesini uzadır, müxtəlif vasitələrlə sərhəddə gərginliklər yaradırı.

Yaxşı deyiblər ki, hər şeyin zamanı ehtiyacı var. Qərb ölkələrində özünə arxa axtaran rəsmi İrəvan nəhayət ki, delimitasiya prosesinin qəçiləz olduğunu anladı. Nece deyərlər, "başı daşdan daşa dəyəndən" tariixi reallığı qəbul etdi, qüdrətli Azərbaycan qarşısında dayana bilməyəcəyini anladı. Bundan sonra Ermənistan və Azərbaycan sərhədində delimitasiya işlərinə başlanması üçün ilkin addımlar atıldı.

Aprelin 19-da Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhəddə Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə komissiyanın səkkizinci görüşünün yekunları üzrə əldə edilən razılaşmala müvafiq olaraq, 2024-cü il aprelin 23-də ölkələrin ekspert qrupları Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sərhəddə yerdəki geodeziya ölçmələrinə əsaslanaraq koordinatların dəqiqləşdirilməsi prosesinə başlandı.

Qazaxın 4 kəndinin Azərbaycana qaytarılması Prezident İlham Əliyevin iradəsi, qətiyyəti sayəsində reallaşdı. Əminlik var ki, digər kəndlərimizin və ərazilərimizin qaytarılması, bütün məsələlərin həlli də Ali Baş Komandanın uğurlu daxili və xarici siyaseti nəticəsində reallaşacaq.

İlk addım olaraq Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə komissiyanın səkkizinci görüşünün yekunları üzrə əldə edilən razılaşmala müvafiq olaraq, 2024-cü il aprelin 23-də ölkələrin ekspert qrupları Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sərhəddə yerdəki geodeziya ölçmələrinə əsaslanaraq koordinatların dəqiqləşdirilməsi prosesinə başlandı.

2024-cü il aprelin 23-də isə sərhəddə yerdəki geodeziya ölçmələrinə əsaslanaraq koordinatların dəqiqləşdirilməsi prosesi çərçivəsində ilk dırəklər quraşdırıldı. İki ölkənin ekspert qruplarının işi davam edir. Verilən məlumatlarda bildirilir ki, proses görüşün yekunları üzrə əldə edilən razılaş-

malara müvafiq olaraq aparılır. Artıq sərhəddə 35 dırək quraşdırılıb.

Azərbaycan-Ermənistan arasında delimitasiya prosesine başlanması NATO da alqışlayıb. Bu barədə NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Xavier Kolomina sosial şəbəkəsində yazıb: "Biz Azərbaycan və Ermənistan arasında 1991-ci il Alma-Ata Bəyannaməsi haqqında sazişi sərhədlərin delimitasiyası üçün baza sənəd kimi alqışlayıq. Hər iki ölkənin ərazi bütövlüyünün tanınması əsas prinsipdir. Baş katib Yens Stoltenberqin regiona səfəri zamanı qeyd etdiyi kimi, NATO normallaşma səylərini dəstəkləyir".

Azərbaycan-Ermənistan sərhədində delimitasiya və demarkasiya prosesi Cənubi Qafqazda sülhə nail olunmasına böyük töhfələr verəcək. Bəzi ölkələr və beynəlxalq təşkilatlar da bilməlidirlər ki, gərginlik nə qədər tez ortadan qaldırılsara, regiona sülh və təhlükəsizlik də o qədər tez gələr. Bu isə region üçün son dərəcə əhəmiyyətlidir. Beynəlxalq təşkilatlar və nüfuzlu dövlətlər bu vacib məsələyə dəstək verməli, sərhədlərin delimitasiyası prosesinde Ermənistanın yaratdığı əsassız, sünə əngəllərə görə ona təzyiq göstərməlidirlər.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

azerbaijan-news.az